

TA'LIM TIZIMIDA ARALASH TA'LIM MODELLARI VA IMKONIYATLARI

Nasirova Muzayam Ilhomovna

Osiyo xalqaro universiteti magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14528860>

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy oliy ta'lim tizimida eng samarali innovatsion usullar va texnologiyalarni tanlash, oliy ta'lim tizimida elektron ta'limning ahamiyati, aralash ta'lim tushunchasi va uning modellari xususida adabiyotlarda berilgan bir qator mahalliy va xorijiy olimlarning ta'riflari

Kalit so'zlar: aralash ta'lim; masofaviy ta'lim; teskari sinf modeli; ish joylarini almashtirish modeli; laboratoriya almashinuvi modeli; moslashuvchan model.

BLENDED LEARNING MODELS AND OPPORTUNITIES IN THE EDUCATION SYSTEM

Abstract. This article describes a number of domestic and foreign scientists given in the literature on the selection of the most effective innovative methods and technologies in the modern higher education system, the importance of e-learning in the higher education system, the concept of mixed education and its models.

Keywords: mixed education; distance education; reverse class model; job Replacement Model; Laboratory exchange model; flexible model.

МОДЕЛИ И ВОЗМОЖНОСТИ СМЕШАННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация. В данной статье представлены определения ряда отечественных и зарубежных ученых, приведенные в литературе в части выбора наиболее эффективных инновационных методов и технологий в современной системе высшего образования, значения электронного обучения в системе высшего образования, концепции смешанного образования и его моделей.

Ключевые слова: смешанное обучение; дистанционное обучение; модель обратного класса; модель смены работы; модель лабораторного обмена; гибкая модель.

Oliy ta'limdagi ta'lim jarayoniga aralash ta'lim kiritilganda, aralash ta'lim turli resurslarni, xususan, yuzma-yuz o'quv mashg'ulotlari va elektron ta'lim elementlarini o'zida mujassam etgan o'qitish usuli ekanligi tushuniladi. Aralash ta'lim rasmiy o'quv dasturi bo'lib, unda talabalar qisman bo'lsa ham elektron, onlayn formatda o'qitiladi va shu bilan birga o'rganish vaqti, kursi va tezligini nazorat qilishning ba'zi elementlari mavjud; qisman o'qitish talabalarning uyidan tashqarida, ichkarida amalga oshiriladi. Bunday o'rganish natijasida integratsiyalashgan o'rganish tajribasini ta'minlash uchun turli usullardan foydalaniladi. Adabiyotda aralash ta'limning bir qator

ta'riflari taklif qilingan. Bunday yondashuv axborotni taqdim etishda turli uslubiyotlardan foydalanishni, ta'limni tashkil etishda va ta'lim jarayonida axborot texnologiyalari, yakka tarzda va guruhlarda an'anaviy faoliyatni tashkil etishga asoslanishi mumkin. Bunday turlicha yondashuv o'quvchini charchatmaydi va o'qishga bo'lgan motivlarini kuchaytiradi. Mahalliy tadqiqotchilardan L. G. Babakhodjayeva aralash ta'limga quyidagicha ta'rif beradi: Aralash ta'lim — an'anaviy kunduzgi, masofaviy va mustaqil ta'limni birlashtiruvchi o'qitish tizimi bo'lib, u o'qituvchilar, ta'lim oluvchilar va axborotning interfaol manbalarining o'zaro ta'sirlashishini qamrab oladi, doimo o'zaro aloqada bo'lgan va bir butunlikni tashkil etgan o'quv jarayoniga xos barcha komponentlar (o'qitishning maqsadi, mazmuni, metodlari, tashkiliy shakllari, vositalari)ni aks ettiradi. Tadqiqotchi aralash ta'lim modellarini quyidagicha ajratadi Aralashtirilgan ta'limda ham onlayn ta'lim, ham o'qituvchi yordami bir xil darajada muhimdir. Onlayn muhit talabalarga ta'lim tezligini, vaqtini, joyini va yo'lini nazorat qilish imkoniyatini beradi. Bu rejalashtirish, o'z-o'zini nazorat qilish va o'zini-o'zi boshqarish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi va erkinlik beradi. O'qituvchi yordamida o'qitish aralash ta'limning muhim qismidir. O'qituvchining roli talabalarining ehtiyojlariga qarab o'zgaradi. O'qituvchi xulq-atvor va fikrlash modellarini, munosabatlarni o'rnatish usullarini ko'rsatadi. Elektron ta'lim texnologiyalari turli qobiliyat va ehtiyojlarga ega bo'lgan talabalar uchun vaqt va joydan tashqari multimedia kontentini taqdim etadi. Onlayn va oflayn elementlarning kombinatsiyasi o'rganishni samarali, tejamkor va qulay qiladi, o'quv jarayoni esa interaktiv, o'quvchilarga yo'naltirilgan va o'rganishga qiziqqan barcha tomonlar uchun moslashadi. Yaqin kelajakda ta'lim muassalari aralash ta'lim turdagi darsga o'tadi, bunda darsning bir qismi o'qituvchining tushuntirishlari bilan band bo'lsa, bir qismi esa raqamli texnologiyalar bilan band bo'ladi. 2017-yil ma'lumotlariga ko'ra, o'qituvchilarning atigi 14 foizi raqamli xizmatlardan foydalangan bo'lsa, 2020-yilda karantin sababli barcha o'qituvchilar darslarni o'tkazish uchun raqamli xizmatlardan foydalangan, ulardan foydalanish natijalari keltirilgan. Shunday qilib, mamlakatimiz va jahondagi vaziyat fonida zamonaviy davrda aralash ta'limni joriy etishning afzalliklari ancha katta ekanligini qayd etishimiz mumkin. Ulardan asosiylari: — ta'limning mavjudligi va moslashuvchanligi orqali talabalarining ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish; — talabaning faol pozitsiyasini shakllantirishni rag'batlantirish; — o'qitish uslubini o'zgartirish, aktuallashtirish; — ta'lim jarayonini individuallashtirish va shaxsiylashtirish. Aralashtirilgan ta'limga o'tishda o'qituvchilar duch keladigan asosiy qiyinchiliklarni shartli ravishda ikki guruhga birlashtirish mumkin: — texnik muammolar: texnik qurilmalarning yetishmasligi, Aralash ta'limning didaktik imkoniyatlari oliy ta'lim muassasalarida fanlarni o'zlashtirish jarayonini tezlashtiradi, shu bilan birga tala-balarni ijodiy va bilish qobiliyatlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan LMS va boshqa ta'lim platformalaridan foydalanaish, o'quv mehnati samarasini, mustaqil o'zlashtirish samarador-ligini oshirish imkoniyatini beradi.

Takliflar. Ilmiy maqola yuzasidan quyidagi amaliy takliflarni beramiz:

- OTM larda aralash ta'limni qo'llash bo'yicha strategiya ishlab chiqish lozim;
- oliy ta'lim muassasalarining barcha yo'nalishlarida aralash ta'lim texnologiyalarini qo'llash va joriy etish lozim; Ushbu texnologi-yani qo'llash o'quv mashg'ulotlarida qatnashu-vchi talabaning passiv rolini faol rolga aylanti-rishga qaratilgan.
- OTMlarda aralash ta'lim muhitida talabalar mustaqil bilim olishlari uchun fan-lardan sifatli o'quv-uslubiy materiallarni yara-tish. Sifatli elektron resurslar bilan ishlash o'quv jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Talabalar qaror qabul qilishni, ongli ravishda tan-lashni va mas'uliyatni o'z zimmalariga olishni o'rganadilar. Ularda axborot makonida ishlash, mustaqil ravishda axborot izlash, tanlash va tahlil qilish, turli zamonaviy texnologiya-lar yordamida olingan natijani taqdim etish ko'nikma va malakalari shakllanadi.

REFERENCES

1. Supiyevna, B. M. (2024). WAYS OF EMPLOYMENT OF THE POPULATION IN THE DEVELOPMENT OF PRIVATE ENTREPRENEURSHIP IN UZBEKISTAN. *Gospodarka i Innowacje.*, 51, 131-137.
2. Бозорова, М. С. (2021). Глава 10. Стратегия внедрения цифровых технологий и современных методов в образовательный процесс. In *Инновационное развитие науки и образования* (pp. 122-132).
3. Supiyevna, B. M. (2024). TIZIMIDA BANK FINANCIAL SERVICE NUMBER: DEVELOPMENT AND OLD TURGAN. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 379-385.
4. Supievna, B. M. (2023). MARKETING MANAGEMENT STRATEGY'S IMPORTANCE AND MODERN CONCEPT. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 381-386.
5. Supiyevna, B. M. (2023). TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIDA PERSONALNI BOSHQARISHNING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 409-414.
6. Supievna, B. M. (2023). EFFECTIVENESS OF USING PR-ADVERTISING SERVICES IN THE PROCESS OF PRODUCT DELIVERY ON THE EXAMPLE OF BUKHARA REGION.
7. Базарова, М. С. (2020). Развитие внимания дошкольников посредством дидактических игр. In *Исследования молодых ученых* (pp. 37-40).
8. Supievna, B. M., & Firuza, S. (2023). STRATEGIC WAYS OF IMPLEMENTING PERSONNEL POLICY IN COMMERCIAL BANKS. THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY, 1(7), 22-25.

9. Bazarova, M. S., & Khudaiberdiyeva, O. Q. (2022). IMPROVEMENT OF THE MECHANISM OF INNOVATIVE MANAGEMENT OF FOOD INDUSTRY ENTERPRISES. In *Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации* (pp. 464-467).
10. Supiyevna, B. M. (2024). DISTINCTIVE FEATURES OF PERSONAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 134-139.
11. Nafisa, R. (2024). Formation of a Strategy for Sustainable Development of the National Economy. *Miasto Przyszłości*, 54, 764-771.
12. Rakhmonkulova, N. (2024). Prospects for the Development of the Economy of Uzbekistan. *JOURNAL OF INTELLECTUAL PRPERTY AND HUMAN RIGHTS*, 3(10), 37-44.
13. Nafisa, R. (2024). Defects in Administration in Economic Development. *International Journal of Formal Education*, 3(9), 17-24.
14. қизи Рахмонқулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ХУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. "Экономика и туризм" международный научно-инновационной журнал, 6(14).
15. Raxmonqulova, N. (2023). DEVELOPMENT STRATEGY IN THE DEVELOPMENT OF THE REGIONAL ECONOMY. *Modern Science and Research*, 2(12), 301-305.
16. Sh, Y. D., & Rakhmanqulova, N. O. (2021). XUSUSIY SHERIKCHILIK VA TURIZM KLASITERI SOHASIDAGI TADBIRKORLIK RIVOJIDA DAVLATNING O'RN. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 1(2), 73-76.
17. Sh, Y. D., & Rakhmankulova, N. O. (2021). Risks in the Process of Digitalization of Business Activities. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 1(2), 19-22.
18. Явмутов, Д. Ш., & Рахманкулова, Н. О. (2021). КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ РАСЧЕТА ПРОДУКЦИИ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ. *ЎТИМОИЙ FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI*, 1(2), 12-17.
19. Sh, Y. D., & Rakhmanqulova, N. O. (2021). Innovative approaches to the use of digital technologies in theeconomy. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 1(2), 77-80.
20. Raxmonqulova, N. O. (2022). THE IMPACT OF THE DIGITAL ECONOMY ON RESOURCE CONSUMPTION. In *Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации* (pp. 476-480).